

T.C.
MALİYE BAKANLIĞI
Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü

Sayı : B.07.0.BMK.0.33.610.33/213
Konu : Yazılı soru önergesi

05.12.12* 12895

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : Başbakanlığın 5/10/2012 tarihli ve B.02.0.KKG.0.12/610-2-1769/4039 sayılı yazısı.

Başbakanlığın ilgi yazısı ekinde Bakanlığımıza gönderilen ve emekli maaşlarına ilişkin soruları ihtiva eden Bartın Milletvekili Sayın Muhammet Rıza YALÇINKAYA'ya ait 7/9218 esas numaralı yazılı soru önergesinde yer alan hususlar aşağıda değerlendirilmiştir.

1- 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 55 inci maddesinin ikinci fıkrasında: *"Bu Kanuna göre bağlanan gelir ve aylıklar, her yılın Ocak ve Temmuz ödeme tarihlerinden geçerli olmak üzere, bir önceki altı aylık döneme göre Türkiye İstatistik Kurumu tarafından açıklanan en son temel yıllık tüketici fiyatları genel endeksindeki değişim oranı kadar artırılarak belirlenir."* hükmüne yer verilmiştir. 5510 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesinin dördüncü fıkrasında ise: daha önceki sosyal güvenlik kanunları olan 506 sayılı Kanun, 1479 sayılı Kanun, 2925 sayılı Kanun ve 2926 sayılı Kanun çerçevesinde bağlanmış olan aylıkların da aynı usule göre artırılacağı belirtilmiştir.

Bu çerçevede, 506 sayılı Kanun, 1479 sayılı Kanun, 2925 sayılı Kanun ve 2926 sayılı Kanun hükümleri uyarınca ödenen aylık ve gelirlerde, her bir dosya bazında ödenecek tutarın toplamı esas alınarak: 2012 yılının birinci altı aylık dönemi için, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından açıklanan en son temel yıllık tüketici fiyatları genel endeksinde 2011 yılının ikinci altı aylık döneminde gerçekleşen değişim oranı olan % 6.79 oranında artış yapılmıştır. 2012 yılı Temmuz ödeme döneminden geçerli olmak üzere ödenen gelir ve aylıklarda ise 2012 yılının birinci altı aylık dönemi için TÜİK tarafından açıklanan en son temel yıllık tüketici fiyatları genel endeksindeki değişim oranı olan % 1,95 oranında artış yapılmıştır.

Halen görev yapmakta olan memurların görev aylıklarının ve memur emeklilerinin emekli aylıklarının artış oranı ise 25/06/2001 tarihli ve 4688 sayılı Kamu Görevlileri ve Toplu Sözleşme Kanununun 04/04/2012 tarihli ve 6289 sayılı Kanunun 18 inci maddesi ile değişik 28 inci maddesi gereği toplu sözleşme hükümlerine göre belirlenecek aylık ve taban aylık katsayılarındaki artış oranına göre artırılmaktadır.

Bu çerçevede, 01/06/2012 tarihli ve 28310 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Görevlileri Hakem Kurulunun 29/05/2012 tarihli ve 2012/1 sayılı kararının 4 üncü maddesi ile söz konusu artış oranı 2012 yılının ilk altı aylık dönemi için %4, ikinci altı aylık dönemi

için %4 ve 2013 yılının ilk altı aylık dönemi için %3 ve ikinci altı aylık dönemi için de %3 olarak belirlenmiştir.

Buna göre, Sosyal Güvenlik Kurumunca ödenen gelir ve aylıklar Kanunlarla belirlenen esaslara göre artırılmakta olup, Kanunda yer alan hükümler dışında herhangi bir artış uygulanmasına veya ikramiye adı altında herhangi bir ödeme yapılmasına imkan bulunmamaktadır.

Ayrıca, aşağıdaki tablodan da görüleceği üzere 2002 Aralık-2012 Temmuz dönemi TÜFE artış oranı % 135,9 iken, bu dönemde 506 sayılı Kanuna göre bağlanan aylıklarda (SSK) %244,6 oranında, 1479 sayılı Kanuna göre bağlanan aylıklarda (Bağ-kur) %382,9 oranında, 2926 sayılı Kanuna göre bağlanan aylıklarda (Tarım Bağ-kur) %714,5 oranında artış sağlanmış ve böylelikle enflasyona göre daha fazla artış yapılarak emeklilerin yaşam düzeyinin yükseltilmesine çalışılmıştır. Diğer taraftan, aynı dönemde 506 sayılı Kanun ve 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununa göre bağlanan aylıklarda yapılan artışların oranı, 5434 sayılı Kanuna göre yapılan artışların oranından yüksek bulunmaktadır.

EMEKLİ AYLIKLARINDAKİ ARTIŞLAR

Gruplar		Emekli Aylıkları (TL)		2002 Aralık- 2012 Temmuz Dönemi Artış Oranı (%)	2002 Aralık- 2012 Temmuz Dönemi TÜFE Artış Oranı (%)
		2002 Aralık	2012 Temmuz		
En Düşük Emekli Aylığı	Memur Emekli Aylığı	376,5	1.084	187,9	135,9
	SSK Emekli Aylığı	257,1	885,8	244,6	
	Tarım Bağ- Kur Emekli Aylığı	65,8	535,9	714,5	
	Esnaf Bağ- Kur Emekli Aylığı	148,7	718	382,9	

Bu artışlar karşılaştırıldığında emekli aylıklarındaki artışların enflasyonun oldukça üzerinde gerçekleştiği görülmektedir.

Öte yandan, 6283 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla, hem 506 sayılı Kanun kapsamında 2000 yılı öncesinde emekli olanların aylıkları için, hem de 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununun mülga geçici 17 nci maddesi uyarınca 01/04/2002-30/06/2002 dönemi için hazırlanan gelir basamakları esas alınarak aylık bağlanmış olan hak sahipleri itibarıyla; aynı prim ödeme gün sayısına sahip olup, aynı tutarlar üzerinden sigorta primi ödemiş olanlardan, aylıklarının bağlandığı tarihin farklı olması nedeniyle daha düşük aylık bağlanmış olanların bu aylıkları için intibak yapılarak aylıklarının yükseltilmesine imkan sağlanmıştır. Söz konusu uygulamaya 2013 yılı Ocak ayı ödeme döneminde başlanacaktır.

2- 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanunun 1 inci maddesinde:

"65 yaşını doldurmuş, kendisine kanunen bakmakla mükellef kimsesi bulunmayan, sosyal güvenlik kuruluşlarının herhangi birisinden her ne nam altında olursa olsun bir gelir veya aylık hakkından yararlanmayan, nafaka bağlanmamış veya bağlanması mümkün olmayan, mahkeme kararıyla veya doğrudan doğruya kanunla bağlanmış herhangi bir devamlı gelire sahip bulunmayan ve muhtaçlığını İl veya İlçe Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarından alacakları belgelerle kanıtlayan Türk Vatandaşlarına hayatta bulundukları sürece, 1620 gösterge rakamının her yıl bütçe kamumu ile tespit edilecek katsayı ile çarpımından bulunacak tutarda aylık bağlanır." hükmüne yer verilmiştir.

Böylelikle 65 yaşını doldurmuş muhtaç kişilere bağlanan aylıklar yılları bütçe kanunuyla memur maaşlarının belirlenmesinde kullanılan katsayılardaki artışa paralel olarak artmaktadır. Nitekim, 2002–2012 döneminde 65 yaş ve özürlü aylıklarında enflasyona göre daha fazla artış yapılmış olup, 2002 Aralık-2012 Temmuz döneminde 65 yaş ve özürlü aylıklarında gerçekleştirilen artışlar aşağıda gösterilmiştir.

MUHTAÇ YAŞLI VE EMEKLİ AYLIKLARINDAKİ ARTIŞLAR

Gruplar	Aylık (TL)		2002 Aralık- 2012 Temmuz Dönemi Artış Oranı (%)	2002 Aralık- 2012 Temmuz Dönemi TÜFE Artış Oranı (%)
	2002 Aralık	2012 Temmuz (*)		
Muhtaç Yaşlılar	24,50	121,76	396,98	135,9
Özürlü Aylığı (Özür oranı %40-69)	24,50	243,52	893,96	
Özürlü Aylığı (Özür oranı % 70 ve üstü)	24,50	365,28	1.390,94	

(*) Ek ödeme dahildir.

Ayrıca, 1005 sayılı İstiklal Madalyası Verilmiş Bulunanlara Vatani Hizmet Tertibinden Şeref Aylığı Bağlanması Hakkında Kanunun 1 inci maddesi, 06/03/2007 tarihli ve 5595 sayılı Kanunla değiştirilmiştir. Bu değişiklik neticesinde, anılan Kanun gereğince bağlanan şeref aylığı tutarlarında hak sahiplerinin sosyal güvenlik kapsamında olup olmamasına göre farklılaştırmaya gidilmiştir. Böylelikle, İstiklal Savaşı, Kore ve Kıbrıs gazilerinden herhangi bir sosyal güvenlik kurumundan aylık veya gelir almayanlar ile zorunlu olarak sosyal güvenlik kurumlarından birine tabi olmayı gerektiren bir işte de çalışmayanlara, 01/07/2007 tarihinden itibaren 30 günlük net asgari ücret tutarı üzerinden şeref aylığı ödenmeye başlanmıştır. Ancak, İstiklal Savaşı, Kore ve Kıbrıs gazilerinden herhangi bir sosyal güvencesi olanların şeref aylıkları ise, 2002 yılı öncesinde olduğu gibi memur aylık katsayısındaki artışlara bağlı olarak artış yapılmak suretiyle belirlenmektedir.

Buna göre, 1005 sayılı Kanuna göre İstiklal Savaşı, Kore ve Kıbrıs gazilerine bağlanan şeref aylıklarında 2012 yılında da yukarıda belirtilen esaslara göre artış yapılmış olup, 2002–2012 yıllarına ilişkin artışlar aşağıda gösterilmiştir.

Yıllar	Aylık Tutarı				Yıllık Tüfe Oranı (**)	2002-2012 Dönemi Artış Oranı %		2002-2012 Dönemi Tüfe Artışı %
	Sosyal Güvencesi Olanlar	Artış Oranı %	Sosyal Güvencesi Olmayanlar	Artış Oranı %		Sosyal Güvencesi Olanlar	Sosyal Güvencesi Olmayanlar	
2002	130.60		130.60			246.26	436.16	135.9
2003	137.20	5.05	137.20	5.05	18.36			
2004	193.05	40.71	193.05	40.71	9.35			
2005	214.24	10.98	214.24	10.98	7.72			
2006*	253.70	18.42	253.70	18.42	9.65			
2007*	291.91	15.06	440.14	73.49	8.39			
2008*	316.66	8.48	480.51	9.17	10.06			
2009*	344.19	8.69	521.35	8.50	6.53			
2010*	365.88	6.30	571.66	9.65	6.40			
2011*	407.18	11.29	629.17	10.06	10.45			
2012*	452.21	11.05	700.23	11.29	2.28			

(*) Ek ödeme dahildir.

(**) 2012 yılı için 8 aylık enflasyon oranı esas alınmıştır.

Tablonun incelenmesinden de görüleceği üzere İstiklal Savaşı, Kore ve Kıbrıs gazilerine ödenen şeref aylıklarında da enflasyonun üzerinde artış yapılmıştır.

3- a) 30/06/2012 tarihi itibarıyla, Sosyal Güvenlik Kurumundan emekli aylığı almakta olanların sayısı aşağıda gösterilmiştir.

Gruplar	EMEKLİ SAYISI	
	AYLIK ALAN KİŞİ SAYISINA GÖRE	AYLIK ÖDENEN DOSYA SAYISINA GÖRE
Emekli Sandığı	1.870.805	1.728.209
SSK	5.911.487	5.518.970
Bağ-Kur	2.445.315	2.228.537
TOPLAM	10.227.607	9.475.716

b) 31/08/2012 tarihi itibarıyla, Sosyal Güvenlik Kurumundan 2022 sayılı Kanuna göre 1.232.972 kişiye (65 yaşını doldurmuş yaşlı ve muhtaç 683.724 kişiye, özürlülük oranı %40-%69 arası bulunan 293.991 özürliye, özürlülük oranı %70 üzerinde bulunan 196.555 özürliye, 18 yaş altı sakat ve malul 58.505 kişiye ve silikozis hastası 197 kişiye) aylık ödenmektedir.

c) Eylül 2012 itibarıyla Sosyal Güvenlik Kurumundan Şeref Aylığı alan hak sahibi sayısı aşağıda gösterilmiştir.

Kıbrıs Harbi Gazisi (1005 sayılı Kanun)	30.289
Kıbrıs Harbi Gazisinin Dul Eşi (1005 sayılı Kanun)	4.545
Kore Harbi Gazisi (1005 sayılı Kanun)	4.809
Kore Harbi Gazisinin Dul Eşi (1005 sayılı Kanun)	8.064
İstiklal Harbi Gazisinin Dul Eşi(1005 sayılı Kanun)	571
Başarılı Sporcuların Kendisi	309
Başarılı Sporcuların Dul Yetim	34
1.Dönem Milletvekili Dul Yetim (5260 sayılı Kanun)	59
Vatani Hizmet Kendisi (3292 sayılı Kanun)	43
Vatani Hizmet Dul Yetim (3292 sayılı Kanun)	45
Toplam	48.768

4- Kamu çalışanlarının ve emeklilerinin mali ve sosyal haklarında yapılan artışlar. Devletin mali imkanları, memleketin ekonomik gelişmesi ve milli gelir düzeyi, genel geçim şartları ile yıllık enflasyon oranları göz önünde bulundurulmak suretiyle tespit edilmektedir. Aşağıda yer alan tablodan görüleceği üzere 2002 yılından bu yana memurlarımız enflasyona ezdirilmemiş olup, hep enflasyonun üzerinde maaş artışı yapılmıştır.

Gruplar		Aylık ve Ücretler (TL)	2012 Yılı			2002 - 2012 Temmuz Dönemi Artışı (%)	
		2002 Aralık	Ocak (%2.68+%4 ve 666 ek ödeme artışı)	Temmuz (%4)	Yıllık Artış (%)	Nominal Artış	Reel Artış
Aile Yardımı Dahil*	Ortalama Memur Maaşı	578	1.967	2.042	13.5	253.3	51.8
	En Düşük Memur Maaşı	392	1.694	1.758	14.3	348.5	92.7
	En Yüksek Memur Maaşı	4.427	10.278	10.685	11.1	141.3	3.7
Aile Yardımı Hariç	Ortalama Memur Maaşı	568	1.874	1.946	13.7	242.7	47.3
	En Düşük Memur Maaşı	366	1.462	1.518	14.8	315.0	78.4
	En Yüksek Memur Maaşı	4.401	10.046	10.445	11.1	137.3	2.0
			2012 Haziran			2012 Haziran-2002 Dönemi Artışı (%)	
TÜFE			1,95			135,9	

(*) Aile yardımı dahil maaşlara, eş ve çocuk için (2 çocuk) verilen aile yardımı ödeneği ile eş ve 2 çocuk için öngörülen asgari geçim indirimi tutarı dahildir.

Bu maaş tutarları ve artış oranları kamu görevlilerimizin mali durumlarının 2002 yılına göre iyileştiğini, gelirlerinde reel artışlar olduğunu ortaya koymaktadır.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'na göre gelir, bir gerçek kişinin bir takvim yılı içinde elde ettiği kazanç ve iratlarının safı tutarı olup memurlar da dahil olmak üzere, kamu ve özel sektör ayrımı yapılmaksızın çalışanların tamamının gelirleri gelir vergisine tabi tutulmaktadır.

Ülkemizde Gelir Vergisi Kanununun 103'üncü maddesine göre ücret gelirleri, 10 bin liraya kadar % 15; 25 bin liranın 10 bin lirası için bin 500 lira, fazlası için % 20, 88 bin liranın 25 bin lirası için 4 bin 500 lira, fazlası için % 27, 88 bin liradan fazlasının 88 bin lirası için 21 bin 510 lira, fazlası için % 35 oranında vergilendirilmektedir.

Türkiye, % 35'lik vergi oranı ile 34 OECD ülkesi arasında vergi oranı en düşük 10 uncu ülkedir. Örneğin, diğer OECD ülkelerinden İsveç'te en yüksek gelir vergisi oranı % 56,5, İngiltere'de % 50, Hollanda'da % 49,20, Finlandiya'da % 48,20, Danimarka'da % 48,10, İrlanda'da % 48, Almanya'da ise % 47,50 olarak uygulanmaktadır.

Kamuda istihdam edilen memur, sözleşmeli personel, işçi ve geçici personelin gelirleri toplamına vergi dilimine karşılık gelen oran uygulanmak suretiyle gelir vergisi kesintisi yapılmakta olup, 2012 yılı içinde vergiye tabi gelirleri toplamı 10 bin lirayı aşmayan ücretlilerin gelirleri % 15 oranında vergilenmekteyken bu tutarı aşan ücretlilerin gelirleri ise vergi dilimine bağlı olarak bir üst orandan vergilendirilmektedir.

Her bir çalışanın vergiye tabi gelirleri farklı olduğundan, yıllık gelirleri toplamı 10 bin lirayı aşanların vergiye tabi gelirlerine bağlı olarak farklı aylarda bir üst vergi dilimine girmektedir. Örneğin, kamuda istihdam edilen bir müsteşar yılın üçüncü ayında, birinci derecedeki bir mühendis on birinci ayda, beşinci derecedeki ek ders ücretinden hiç yararlanmayan bir öğretmen on ikinci ayda, 60 saat ek ders ücretinden yararlanan bir öğretmen ise yedinci ayda bir üst gelir vergisi dilimine girerken kamuda yeni göreve başlayan bir memur ise üst gelir vergisi dilimine girmemektedir.

Cari yıl içinde bir üst gelir vergi dilimine girenlerin maaşlarında yeni yılın başında verilen zam oranının üzerinde bir artış meydana gelirken, bir üst gelir vergisi dilimine girmeyenlerin maaşlarında ise verilen zam oranı kadar artış meydana gelmektedir. Gerek bir üst gelir vergisi dilimi kapsamına giren personelin, gerekse bir üst gelir vergisi dilimi kapsamına girmeyen personelin cari yıl Aralık ayı net maaşları, aynı şartlar dahilinde bir önceki yıl Aralık ayı net maaşlarına oranlandığında söz konusu personelin maaşlarının yıl içinde yapılan artış kadar arttığı görülecektir.

Aynı şekilde 666 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyle yapılan ilave ek ödeme ve düzenlemelerden kaynaklı artışlar hariç, kamu görevlilerinin Aralık 2012 tarihinde alacağı net maaş Aralık 2011 tarihinde aldığı net maaşa oranlandığında, Ocak ve Temmuz aylarında verilen (% 2,68, % 4 ve % 4) zammın kümülatifi olan % 11 civarında arttığı görülecektir. Dolayısıyla, kamu görevlilerine yapılan artışlarda önemli olan, yılsonu itibarıyla alınan maaşın, bir önceki yılın sonunda alınan maaşa göre ne kadar arttığıdır.

Artan oranlı vergi uygulaması sadece kamu görevlileri için değil, tüm çalışanlar ile gelir vergisine tabi olan tüm mükellefler için geçerli olup, kamu görevlileri aleyhine herhangi bir durum söz konusu değildir.

Mehmet ŞİMŞEK
Maliye Bakanı